

Förutsättande, att en hvar erkänner qvinnans befo-genhet och lämp-lighet att deltaga i bedömandet och afgörandet af sådana angelägen-heter, som tillhöra helsovårdsstyrelse, såsom bland annat bostäders sundhet, vattnets tjenlighet för matlagning och andra hushållsbehof m. m., tager jag mig friheten föreslå,

att till § 2 eller 3 i nämnda stadga och i ett sär-skildt stycke tilläggas orden:

Äfven myndig qvinna kan i helsovårdsstyrelse in-väljas.

Om remiss till lagutskottet anhålles vördsamt.

Stockholm den 27 januari 1887.

F. T. Borg.

N:o 36.

Af friherre von Vegesack m. fl., om bildande af en fond till underlättande af laga skiften i riket.

Genom den år 1883 bildade odlingsfonden sattes en af häfstän-gerna för jordbrukets lyftning och framåtskridande i den företagsamme jordbrukarens händer.

För att ett jordbruk må kunna gå framåt, fordras likväl i första rummet, att egorna genom laga skifte blifvit sammandragna i större, regelbundna egostycken.

Förr än så skett är ock all möjlighet att komma i åtnjutande af lån ur odlingsfonden helt och hållet afskuren; ty ingen delegare lærer väl vilja afsluta kontrakt om dikning och odling af egor, som kunna genom ett laga skifte komma i annans ego, likasom det ock efter all sannolikhet skulle leda till tvistigheter och måhända långa invecklade

rättegångar i den händelse jord, betungad med odlingslån men ännu ej till fullo förbättrad, vid ett blifvande laga skifte tilldelades annat hemman än det, som fått betalningsskyldigheten af lånet sig pålagd såsom ett allmänt onus.

Oaktadt laga skiftena fortgått allt sedan år 1827, finnas dock ännu omkring 5,500 mantal oskiftade, utgörande dessa omkring $\frac{1}{12}$ af rikets 66,758 mantal, men med all säkerhet innefattande mera än $\frac{1}{5}$ af hela rikets till omkring 3,500 kvadratmil beräknade ytvidd land.

En blick på bilagan 3 visar huru dessa 5,500 mantal äro på de särskilda länen fördelade.

Under det att i de bördiga provinserna, der i anseende till egornas mindre vidd landtmäteriarfvodet varit jemförelsevis ringa, all jord blifvit helt och hållet eller i det allra närmaste laga skiftad, återstår i de delar af riket, hvarest nämnda arfvode ställer sig betydligt högre, ännu mycket oskiftadt.

Att laga skiftena, oaktadt kostnaden för desamma sålunda stått i omvänt förhållande till förmågan att bära den, ändock i allmänhet gått ganska raskt framåt i de i detta afseende sämst lottade länen, visar tydligen laga skiftenas nödvändighet. Utan fara för misstag bör likväl kunna påstås, att, med undantag måhända för de norrländska länen, der skifteskostnaderna mången gång gäldas med köpeskillingen för ståndskog, all nu oskiftad jord har mycket svårt att bära de med laga skiftena förenade kostnader, hvilka svårigheter dessutom är för år ökas i den mån egarne af denna jord, genom att ej kunna införa ett tidsenligare jordbruk å sina kringströdda jordlappar, komma allt mer och mer till korta i täflan med andra yrkesbröder.

Såsom förut blifvit nämnt och af bilagan 3 framgår, har skiftesverket raskast fortgått å landets fruktbaraste och värdefullaste jord. Det är därför mer än sannolikt, att en betydlig del af den jord, som genom odlingsfonden skulle göras tjenlig för kultur, är att söka bland de 5,500 oskiftade mantalen.

Det bör därför ej blott för den enskilde utan ock för det allmänna vara af synnerlig vigt, att åt egarne af dessa hemman beredes en möjlighet att, utan öfverväldigande bördor, få sina egor genom laga skifte reglerade, och sålunda äfven en möjlighet att genom lån ur odlingsfonden få dem gjorda fruktbarande.

Detta torde lättast kunna ske genom att statsverket förskottrade det till landtmätaren för det verkställda laga skiftet utgående arfvode, hvilket sedermera återgäldades i likhet med hvad om lån ur odlingsfonden är föreskrifvet, samt med bestämmande af tidpunkten för af-

betalningarnas börjande till fem år efter skiftets afslutande, och med rättighet för delegare att, inom åtta dagar från den, då han genom uppläst kungörelse blifvit underrättad om att landtmätaren i ränteriet uppburit sitt arfvode, få utan kostnad och ränta inbetala hela eller en del af det på honom belöpande arfvode.

Enligt på statistiska uppgifter grundade beräkningar, framlagda i bilagan 3, skulle arfvodet till landtmätare för skiftande af ifrågavarande 5,500 mantal uppgå till omkring tio millioner kronor, hvaraf skulle, under antagande att laga skiftena fortginge ungefärligen så som hittills, årligen behöfvas omkring fem hundrausen kronor; och sålunda, på sätt af bilagan 1 synes, ett belopp af fem millioner kronor vara fullt tillräckligt.

På grund af hvad nu blifvit anfördt, få vi derföre vördsamt hemställa,

att till bildande af en fond för underlättandet af laga skiftena i riket beviljas ett belopp af fem millioner kronor, som ställes till Kongl. Maj:ts disposition, för att användas till utbetalande af landtmäteriarfvodet, hvilket sedan af skiftesdelegarne till statsverket återgäldas på enahanda vilkor, som för lån ur odlingsfonden är bestämdt,

eller, derest Riksdagen nu ej vill fatta definitiva beslut i frågan, att Riksdagen måtte uti underdånig skrifvelse anhålla, att Kongl. Maj:t efter erforderlig utredning täcktes afgifva förslag i frågan.

Om remiss till statsutskottet anhålles.

Stockholm den 27 januari 1887.

Ernst von Vegesack.

Patric Reuterswärd.

W. Falk.

G. F. Burman.

J. E. Nyström.

J. F. O. Cederberg.

P. M. Söderberg.

C. Adelsköld.

L. M. Carlsson.

Bil. 1.

Beräkning af den fond, som skulle behöfvast för underlättandet af skiftesverkets afslutande i riket.

	Kronor.
År 1887	500,000
» 1888	500,000
» 1889	500,000
» 1890	500,000
» 1891	500,000
» 1892 500,000 kronor minskade med 1 års ränta å 612,500 kronor*) å 8 % 49,000 kronor	451,000
» 1893 500,000 » » » » å 1,225,000 » » 98,000 »	402,000
» 1894 500,000 » » » » å 1,837,500 » » 147,000 »	353,000
» 1895 500,000 » » » » å 2,450,000 » » 196,000 »	304,000
» 1896 500,000 » » » » å 3,062,500 » » 245,000 »	255,000
» 1897 500,000 » » » » å 3,675,000 » » 294,000 »	206,000
» 1898 500,000 » » » » å 4,287,500 » » 343,000 »	157,000
» 1899 500,000 » » » » å 4,900,000 » » 392,000 »	108,000
» 1900 500,000 » » » » å 5,512,500 » » 441,000 »	59,000
» 1901 500,000 » » » » å 6,125,000 » » 490,000 »	10,000
Summa	4,805,000

*) Kapital 500,000
 5 års ränta derå å 4 1/2 % 112,500 612,500

Bil. 2.

Öfversigt, utvisande skiftesverkets fortgång i riket samt beloppet af

År	Stockholms län		Upsala län		Södermanlands län		Östergötlands län		Jönköpings län		Kronobergs län	
	Afslutade laga skiften	Landmäteriarvodet	Afslutade laga skiften	Landmäteriarvodet	Afslutade laga skiften	Landmäteriarvodet	Afslutade laga skiften	Landmäteriarvodet	Afslutade laga skiften	Landmäteriarvodet	Afslutade laga skiften	Landmäteriarvodet
1876.....	20,6	14,290	29,4	14,192	9,0	6,429	18,4	15,323	17,0	21,052	11,8	19,089
1877.....	3,5	10,170	21,0	10,744	5,2	6,351	18,9	26,911	34,9	29,148	8,7	15,443
1878.....	14,4	15,907	12,2	8,916	45,4	18,619	27,5	25,995	16,8	13,843	13,8	18,168
1879.....	12,5	9,877	12,4	7,096	5,0	3,707	7,0	12,460	28,8	32,086	21,4	37,581
1880.....	20,3	14,184	6,0	3,401	17,4	14,736	17,0	21,325	12,5	10,201	18,7	19,706
1881.....	10,8	10,341	6,3	14,161	14,0	8,228	8,9	15,601	14,6	13,604	4,7	10,894
1882.....	5,0	5,390	6,5	5,449	5,5	3,428	12,0	9,989	18,8	25,117	7,4	9,760
1883.....	11,0	12,585	9,7	7,150	6,2	5,709	11,5	11,697	13,8	20,401	23,1	30,248
1884.....	5,7	6,587	13,9	8,252	5,5	5,623	4,9	5,314	22,9	25,450	6,6	10,063
1885.....	3,5	4,139	1,6	2,323	13,1	4,989	5,6	4,990	11,8	18,058	12,1	21,483
Summa	107,3	103,470	119,0	81,684	126,3	77,819	131,7	149,605	191,9	208,960	128,3	192,435
I medeltal	10,7	10,347	11,9	8,168	12,6	7,782	13,2	14,961	19,2	20,896	12,8	19,244

År	Elfsborgs län		Skaraborgs län		Vermlands län		Örebro län		Vestmanlands län		Kopparbergs län	
	Afslutade laga skiften	Landmäteriarvodet	Afslutade laga skiften	Landmäteriarvodet	Afslutade laga skiften	Landmäteriarvodet	Afslutade laga skiften	Landmäteriarvodet	Afslutade laga skiften	Landmäteriarvodet	Afslutade laga skiften	Landmäteriarvodet
1876.....	25,3	31,568	18,4	4,243	4,5	15,033	1,3	1,224	13,8	9,904	8,1	17,485
1877.....	14,7	23,530	16,4	12,470	5,5	7,172	2,8	5,491	6,6	6,243	7,5	12,952
1878.....	36,4	27,108	13,7	6,035	3,1	9,024	2,0	3,506	10,1	8,806	14,7	20,178
1879.....	16,6	22,019	21,2	12,020	4,7	9,394	3,5	3,902	8,7	8,505	9,2	26,930
1880.....	33,8	22,313	20,5	9,016	7,5	11,500	8,5	6,212	7,9	12,263	19,4	23,691
1881.....	13,0	18,481	13,7	11,760	6,7	11,133	7,2	6,577	6,5	32,354	—	8,275
1882.....	13,5	14,143	17,9	9,274	4,3	10,869	0,8	2,712	11,3	9,123	0,2	4,900
1883.....	9,8	16,365	26,6	11,449	9,8	12,370	0,7	1,797	5,3	6,437	—	3,581
1884.....	10,0	14,143	7,5	7,485	6,2	13,347	5,5	5,525	7,5	9,401	2,3	4,264
1885.....	21,2	19,478	3,9	4,189	3,9	10,739	9,1	8,675	10,0	10,591	7,2	13,702
Summa	194,3	209,148	149,8	87,941	56,2	110,581	41,4	45,621	87,7	113,627	68,6	135,958
I medeltal	19,4	20,915	15,0	8,794	5,6	11,058	4,1	4,562	8,8	11,363	6,9	13,596

Öfvanstående öfversigt grundar sig på landmäteristyrelsens berättelser för åren 1876 t. o. m. 1885. Visby i landmäterikontoret den 17 januari 1887.

landtmäteriarvodet för afslutade laga skiften under åren 1876—1885.

Kalmar län		Gotlands län		Blekinge län		Kristianstads län		Malmöhus län		Hallands län		Göteborgs och Bohus län	
Afslutade laga skiften	Landtmäteriarvodet	Afslutade laga skiften	Landtmäteriarvodet	Afslutade laga skiften	Landtmäteriarvodet	Afslutade laga skiften	Landtmäteriarvodet	Afslutade laga skiften	Landtmäteriarvodet	Afslutade laga skiften	Landtmäteriarvodet	Afslutade laga skiften	Landtmäteriarvodet
mantal	kronor	mantal	kronor	mantal	kronor	mantal	kronor	mantal	kronor	mantal	kronor	mantal	kronor
10,5	20,386	11,9	15,437	—	—	0,5	1,727	1,4	676	10,3	13,673	3,9	6,571
7,6	12,074	35,0	37,645	0,8	884	3,1	5,718	1,1	283	12,5	12,703	1,5	1,959
15,6	17,285	13,7	15,573	2,7	3,078	1,6	2,911	4,3	746	17,1	15,431	3,6	6,915
5,1	9,267	24,2	33,357	—	—	0,3	695	3,4	675	20,8	14,911	4,5	2,663
9,6	19,030	61,8	76,498	1,7	1,536	10,6	3,625	2,0	743	4,0	5,217	0,4	767
7,9	12,611	4,8	6,795	0,7	—	2,6	1,713	3,3	1,129	12,8	7,946	3,5	1,516
10,5	16,900	54,2	64,257	0,5	924	3,9	2,228	10,7	6,149	4,1	2,256	7,6	11,218
16,9	12,034	32,6	40,778	1,9	3,658	1,7	1,932	0,1	135	14,6	14,633	1,3	1,666
9,7	21,940	62,3	90,874	3,2	4,744	2,3	1,298	—	—	8,2	7,100	67,4	22,902
9,8	11,254	17,1	25,177	—	—	—	—	—	—	8,4	8,718	1,1	1,237
103,2	152,781	317,6	406,391	11,5	14,824	26,6	21,847	26,3	10,536	112,8	102,588	94,8	57,414
10,3	15,278	31,8	40,639	1,2	1,482	2,7	2,185	2,6	1,054	11,3	10,259	9,5	5,741

Gefleborgs län		Vesternorrlands län		Jemtlands län		Vesterbottens län		Norrbottens län		H e l a r i k e t	
Afslutade laga skiften	Landtmäteriarvodet	Afslutade laga skiften	Landtmäteriarvodet	Afslutade laga skiften	Landtmäteriarvodet	Afslutade laga skiften	Landtmäteriarvodet	Afslutade laga skiften	Landtmäteriarvodet	Afslutade laga skiften	Landtmäteriarvodet
mantal	kronor	mantal	kronor	mantal	kronor	mantal	kronor	mantal	kronor	mantal	kronor
17,8	25,696	17,5	62,578	10,5	37,557	12,7	63,552	2,7	8,073	256,9	425,757
24,0	45,520	8,8	28,546	9,6	46,138	14,1	—	16,2	52,559	279,9	410,660
53,8	64,090	16,4	50,507	21,3	51,064	7,0	41,162	5,2	22,016	372,5	466,883
35,1	44,865	9,2	28,055	4,1	34,762	12,3	73,953	10,3	19,625	280,4	448,406
39,9	63,120	24,0	68,302	4,4	30,160	25,7	90,055	4,4	20,723	377,9	548,328
56,4	138,663	20,1	37,870	8,2	39,115	15,5	58,205	3,8	13,003	246,1	479,974
25,2	33,722	13,4	27,109	10,5	55,501	8,0	39,755	6,8	19,307	258,6	389,480
38,6	71,755	21,1	36,971	14,5	108,761	22,5	69,047	3,8	7,057	297,1	508,217
25,1	39,440	6,4	6,354	14,1	74,493	39,2	76,335	9,8	28,595	346,3	489,530
31,6	32,506	3,6	16,142	16,0	101,442	10,1	59,621	12,7	45,438	213,5	424,894
347,5	559,377	140,5	362,434	113,2	578,993	167,1	571,685	75,7	236,396	2,929,2	4,592,129
34,8	55,938	14,1	36,243	11,3	57,169	16,7	57,899	7,6	23,640	292,9	459,213

Landtmäteriarvodet är här beräknadt till 90 % af »utgifter till landtmätare och godemän».

Oskar Warfvinge,
t. f. förste landtmätare.

Bil. 3.

Beräkning för de enskilda länen å ej allenast beloppet af det arvode till landtmätare, utan ock — räknadt efter årligen i medeltal skiftade mantal under åren 1876—1885 — den tid, som ungefärligen skulle komma att behövas för skiftesverkets afslutande.

L ä n	Länens hela hemmantal	Mantal, hvarå sannolikheten äro skiftade under åren 1887 och följande åren	Landtmäteriarvode i rundt tal för skiftadt mantal	Landtmäteriarvode för skiftesverkets afslutande inom länen	Ungfärligen tiden för skiftesverkets afslutande inom länen
			kronor	kronor	år
Stockholms	4,053	90	1,000	90,000	9
Upsala	3,560	120	700	84,000	11
Södermanlands	3,321	15	600	9,000	2
Östergötlands	5,491	350	1,130	395,500	27
Jönköpings	3,894	240	1,100	264,000	13
Kronobergs	2,807	250	1,500	375,000	19
Kalmar	3,369	380	1,500	570,000	37
Gotlands	1,098	440	1,300	572,000	14
Blekinge	1,083	70	1,300	91,000	60
Kristianstads	2,992	—	820	—	—
Malmöhus	4,069	—	400	—	—
Hallands	2,918	125	910	113,750	11
Göteborgs och Bohus	2,874	90	1,000	90,000	16
Elfsborgs	4,190	50	1,100	55,000	3
Skaraborgs	4,704	170	600	102,000	12
Vermlands	1,778	30	2,000	60,000	6
Örebro	2,877	130	1,100	143,000	33
Vestmanlands	2,852	80	1,300	104,000	8
Kopparbergs	1,891	1,060	2,000	2,120,000	150
Gefleborgs	2,188	800	1,600	1,280,000	24
Vesternorrlands	1,724	250	2,500	625,000	18
Jemtlands	1,106	200	5,000	1,000,000	18
Vesterbottens	1,048	280	3,400	952,000	17
Norrbottens	871	280	3,100	868,000	37
Summa	66,758	5,500	—	9,963,250	—

Förestående beräkning är gjord med ledning af landtmäteristyrelsens berättelse för år 1885 samt de resultat, som af bil. 2 framgå. För Göteborgs och Bohus län äro dock ej alla mantalen (94,8) medtagna i räkningen, emedan bland 1884 års (67,4) en öfvervägande del synes utgöras af sådana, hvarå skifte å endast utegorna blifvit afslutadt.

Visby i landtmäterikontoret den 17 januari 1887.

Oskar Warfvinge,

t. f. förste landtmätare.